

hos hvem det skal opkræves, og, hvorvidt Sogneforstanderskabet er berettiget til at fremkomme med saadanne Requisitioner, det veed jeg ikke ganske; men forudsat ogsaa, at Offeret kan bestemmes ad lovlig Vej, er der dog aldeles ingen Regel for Accidenternes Størrelse. Man kan forudsee, at det vil blive et Strids-spørgsmaal mellem Sogneforstanderskabet og den vedkommende Kirkebestyrelse, og, til hvem der da skal søges Recurs i Tilfælde af Meningsforskjellighed, er her ikke opgivet. Dersom denne Byrde — om jeg saa maa kalde det — kunde engang med Liden falde bort, ja, saa kunde man saameget bedre finde sig dert; men den vil staae ved Magt alle Dage, saalænge Friheden benyttes, og, da denne altid vil benyttes i større og mindre Maal, saa vil ogsaa denne Post stadigt forefindes hvert Aar i Sogneforstanderskabernes Overslag over Communens Indtægter og Udgifter. Jeg troer derfor, at de fleste med mig ville være enige i, at denne Bestemmelse om Ligning er mindre heldig; men Sagen kan ogsaa betragtes fra en anden Side, og det er den, om Skolelærerne bør lide og kunne taale at lide noget Tab. I denne Henseende maa jeg bemærke, at det er fast umuligt, at nogen Reform, nogen Forandring til det Bedre nogetsteds i Verden kan udføres, uden at jo En og Anden vil have at beklage sig over det Tab, den Skade, han har lidt. Det er Noget, som altid følger med Friheden, hvorjohelvist den bliver indført, og jeg kunde maaskee anføre mange Exempler, tagne fra Reformen, som alt ere tværksatte, hvor det samme Resultat har vist sig. Dette er indlysende for Enhver, og de Vedkommende maae altsaa finde sig i det Tab, som ved en saadan Reform kan indtræde, og med Hensyn til det Gode, der opnaaes, haaber jeg, at det ikke vil blive følt saa saare meget. Skolelærerstanden, som saadan betragtet, vil ikke komme til at miste Noget; thi, hvad der gaaer fra den ene Skolelærer eller Kirkesanger, gaaer jo over til den anden, saa at Forholdet ubjærner sig efterhaanden. Noget Lignende ligger allerede deri, at Skolelærerembederne ere forskjelligt aflagte, saasom det ene Embede har en større, det andet en mindre Indtægt, og det enkelte Embede kan endog ogsaa variere i

Aarets Løb. Det vil altsaa jævne sig med Liden, og desuden er der jo den Udset, at Skolelærerne sandsynligviis ville faae deres Indtægter forøgede, og at deres Vilkaar i det Hele ville blive forbedrede. Naar et Forslag i denne Retning fremkommer, hvorved Skolelærernes Indtægter paa en passende Maade kunne forøges, da skal jeg ikke være blandt de Sidste, som række Haand til ogsaa at understøtte det. Men jeg troer ikke, at man af Hensyn til en saadan Ubetydelighed som det, hvorom Spørgsmaalet her dreier sig, bør gjøre Indgrib i Friheden. Den Tid bør og maa vel engang komme, da man faaer Friheden gratis, da man ikke skal gribe i Lommen, for at betale den med enkelte Skilling. Denne Betragtning har gjort sig gjældende hos mig, og derfor er det, at jeg med flere Andre har taget mig den Frihed at stille det Endringsforslag, som jeg hermed vil have anbefalet til Thingets Opmærksomhed.

Solberg: Der blev ved Sagens forrige Behandling bebudet adskillige Endringsforslag, som nu ikke ere fremkomne; derimod have vi faaet et andet, som jeg ikke veed, om er blevet bebudet. De, som bleve bebudede, kunde maaskee have hjulpet os ud af Forlegenheden, hvorimod det Endringsforslag, som nu er stillet, ligesom sætter os mellem en dobbelt Id. Den ærede Rigsdagsmand, som har anbefalet sit Endringsforslag, har aldeles betragtet Sagen fra den ene Side; han har fremsat en heel Deel Ting, som kunde være meget gylbige, dersom det ikke gif ud over en anden uskyldig Part, Skolelærerne. En æret Rigsdagsmand har forrige Gang sagt, at det var slemt, at man skal ramme de Uskyldige, har peget hen til, at baade de, som blive tilbage og ikke benytte Friheden, og Skolelærerne maae betragtes som uskyldige. Det foreskommer mig derfor, at, naar man ikke kan undgaae at ramme een af de to Parter, som ere uskyldige, hvilket jeg antager for meget slemt, maa man overveje, hvilken der bedst kan taale at bære Tabet, og der maa jeg holde mig til, at det er i dette Tilfælde Communen; den bestaaer af Flere, den kan bære det bedre end den ene Mand, som det her skal gaae ud over.